Poustevník na skále svatojanské.

Román z pobřeží od Emilie Flygaré Carlénové.

PŘELOŽIL HUGO KOSTERKA.

DÍL I.

Pokračování.

"Nemluvme již o tom!" pokračoval Letsler, vraceje se ponenáhlu k své těžké vážnosti . . . "Co říkáš tedy na můj návrh?"

Zrak Nicolinin sklouzal ponenáhlu po místě, k němuž se hnalo přání jejího manžela. — "Ach," zavzdychla, "bylo by přec jenom krušno připoutat Georga k takové divoké skále, která jest pro vždy vysazena změnám moře a bouře!"

"A není mu líp, může li dýchat tento svěží, zdravý vzduch, než schnout v dusné zbořenině, kdež byl jednou uzavřen?"

"V Dánsku," zašeptala Nicolina plaše, "je mnoho osamělých tichých krajů, kteréž . . . ."

". . . . nejsou Švédskem!" odpověděl Letsler. "Chci, musím dýchat švédský vzduch, i kdyby to bylo jen na této skále, kdež nám obydlí postavené v nejširší části prosmyku poskytne dostatečného přístřeší proti všem vnějším bouřím. A aby Georg neplašil se lidí, nýbrž záhy navykl jedinému povolání, k němuž ho chci určit, totiž moři, k němuž i jeho náklonnost směřuje, pošlu ho častěji do Grafverů a bude též provázet Eliase a Karola na jejich cestách."

Nicolina nebyla v této chvíli schopna odpovědi. Budoucnost jejího Georga, tak nejasná, tak chladná, tak bezútěšná, těžce dolehala na její srdce; avšak boj proti ní byl by stejně bezúspěšný jako nerozvážný; nahlížela, že kostky byly vrženy, a že toto odlehlé místečko příliš dobře souhlasí se vkusem a přáním jejího manžela, než aby on je tak snadno opustil. Nezbývalo jí proto nic jiného než jako vždycky v nutnosti vrátit se k utěšenější stránce. Nicméně nebyla okamžitě toho schopna; potřebovala vždy času, aby přivykla nové změně, která měla déle trvati.

Po chvíli poznamenal Letsler, povstávaje a obraceje se k domku: "Chci vyhledat Eliase a promluvit s ním o svém plánu, jestli totiž mohu tvé mlčení považovat za souhlas. Víš dobře, Nicolino, že všechen styk s lidmi, ať jsou oni kdokoliv ěk, je mně protivný. Zde na této skále, kterou jsem si již zamiloval, budu žít alespoň klidně."

Nicolina přisvědčila mlčky v souhlas. Avšak když ji manžel opustil, vyhrkly jí zadržované slzy na tvář a ona s pohledem hrůzy ba i zoufalství pohlížela na tuto zasmušilou skálu, která se měla stát jejím budoucím domovem, jejím stálým domovem. Den ze dne, snad po celá dlouhá, dlouhá léta má ona sedět živa na svém vlastním náhrobku a počítat hodiny. A až Georg, její největší, nejčistší útěcha odejde – až ona osamotní s tímto tajůplným mužem, kterému je ona (ponévadž ho miluje a zároveň se ho obává příliš mnoho, než aby byla jiného smýšlení než je on) zcela oddána — kolik vřelých, němých slz se ještě neproleje, kolik vzdechů neproklouzne z její prsou, co se rty budou usmívat a zrak nikdy ani jedním pohledem si nezasteskne! Neboť kdyby ji Letsler neměl skutečně za šťastnou, byl by jistě schopen rozvodu s ní a ujal by se toho příbytku sám a takový případ byl by ovšem mnohem horší, než žít s ním tam venku, což věrná žena zcela dobře uznávala.

Co Nicolina seděla v tichém zadumání, zapadalo slunce ponenáhlu a objímalo moře, na jehož lesklém povrchu sklouzalo několik rybářských člunů sem a tam. Šumící vítr kolébal vysokou mořskou travou, kdežto purpurové mráčky, planoucí mezi průlomy temných horských skupin, vrhaly příjemnou zář na osamocený bodlák na skále svatojanské.

Ponenáhlu nadýmala se opět stísněná prsa Nicolinina. "Též zde," šeptal hlas v jejím nitru, "lze najít klidu a jasnosti. Po každém podzimu a po každé zimě následuje jaro a léto, a každé slunce, jež vychází a zapadá, vybízí k slavnosti velkolepé a krásné v této zvláštní nádheře."

Vesla pleskala u blízkého břehu a podle toho, jak se člun bral ku předu, objevovala se na modré hladině dráha, jakoby stříbrem posetá. Tento zjev, který si námořníci různým způsobem vysvětlují, sdál se podivuhodným s posvátného místa, na němž Nicolina stála; a neméně sličným předmětem na tomto obrázku jí připadal svěřlovlasý syn, jenž sedě na vnitřní lavici s udicí v ruce mával jí rukou na pozdrav.

Člun, řízen svalnatými rukami Grafverovými, přiblížil se k příbřežnímu útesu. Mladý námořník opustil jej k jednomu ze sloupů, a když byl vynesl bohatě zásobenou tašku s rybami a rybářské náčiní, spěchal za Georgem, jenž sotva že vstoupil nohou na břeh, okamžitě spěchal k návrší, kdež matka seděla.

Byla krásná podívaná, jak se hbitý Karolus takřka otcovsky ujal hocha, jak ho učil rybařit, nechal ho veslovat a řídit malý člun, a jak ho někdy bavil vypravováním mnohých a zajímavých bojů, jež se většinou pojily k místu Sotenasu.

"S dovolením," řekl Karolus, když dospěl ke skále, kdež byla již Nicolina přivítala svého miláčka, "nemyslil jsem, že pan Georg umí tak obratně vylézat po balvanech a neupadne nebo se neuděří!"

"Děkuji vám, hodný Karole!" odvětila mu Nicolina vlídně naň kývajíc. "Jste velmi laskav a ochoten ke Georgovi."

"Ano, máti," vpadl do řeči hoch, "nikdy jsem se neměl tak dobře jako zde — chtěl bych věčně být s Karolem . . . mám ho velmi rád!"

"Málo co se líbí dětem!" poznamenal Karolus stydlivě . . . . "Avšak snad neuškodí, budu-li zvědav a zeptám se, proč zde, paní, tak často s pánem sedíte na té skále?"

"Díváme se na zvláštní široký ten průsmyk ve skále, a často nemůžeme pochopit, proč ona sluje svatojanskou — nevíte to snad, Karole, vy?"

"Eh, ano, vím to, vím!" odpověděl Karolus. Koluje o skalisku pověst', kterou jsem již slyšel od staré babičky, když ona ještě žila."

"Vypravujte nám ji, máte-li čas!" prosila Nicolina vyzývajícím pohledem, při čemž Georg přeskakoval zdráhání stáhl tohoto vedle sebe na kopec, radostně volaje: "Nevěděl jsem, že znáš ještě více hezkých pověstí, hodný Karole!"

"Nuže tedy—šibal je, kdo mluví lepším jazykem než má!" Když byl Karolus po tomto malém žvanění si několikrát promnul čelo, začal své vypravování následovně:

Za oněch časů, kdy žili zdejší králové a vládli zde na břehu a měli své bitvy a zápasy obrů, jak tyto dosud vidět vytesané na skalách zde s koňmi a lidmi a loděmi, které jmenují draky, a při tom měli hrozně veliké hostiny (neboť prý byli stejně zásobeni medovinou jako meči) bydlil zde muž, který byl v Grafverách považován za nepřekonatelného vojína. A tento muž měl dceru. Vypravuje se o ní, že neměla rovné ve své kráse, ale že také byla tak mužná, že dovedla mávati mečem a vládnouti lukem, říditi člun a plachty tak dobře jako mladík; a proto bývala účastna všech otcových výprav, jsouc ovšem převlečena za muže, aby nikdo neviděl a nezamiloval se do její ženské krásy.

Ale ať se měla sebe více na pozoru, zahlédl ji jednou syn královský, než ona mohla ukrýt svůj dlouhý, žlutý, hedvábný vlas pod ocelovou přilbou. A poněvadž býval princ velmi nadšen krásnými ženami, láskou a dobrodružstvím, byl neobyčejně potěšen tímto objevem, který tak neočekávaně učinil, i předstoupil směle před pannu, která se tím neobyčejně rozhořčila a vložila ruku na svůj dobrý meč.

"Krásná panno," řekl králův syn a přistoupil těsně k ní, "nesmíte se domnívat, že vám chci ublížit, avšak můj otec a pán je hrozně přísný muž a velmi by se zlobil, kdyby zpozoroval, že v jeho vojsku je panna . . . . zůstaniž to tedy mezi námi tajemstvím!"

V té chvíli, praví pověst', padl takřka mlýnský kámen na liliově bílá ňadra pannina; poznávala, že promluvila s královským synem a to ve chvíli velmi neblahé. Mlčela však a řekla pouze: "Budiž!"

A tak uplynula krátká doba. Panna byla pronásledována od té doby milostnými řečmi princovými, který jí dával na srozuměnou, aby s ním prchla ve vši tichosti. Avšak krásná panna měla ráda jiného, mnohem nepatrnějšího a chudšího, který se jí však vlivem lásky zdál být mnohem vznešenějším a hrdějším než všichni královští synové ve švédské zemi. A muž onen, kterého si tolik zamilovala, jmenoval se Jan a patřil k bojovníkům na Stangenasu, kdež také vládl král jako zde v Sotenasu — můžeme si myslit, že bylo tenkráte králů dost!

Poněvadž věrnost panny patřila Janovi, nechtěla tato zhola ničeho slyšet o návrzích princových, nýbrž prozradila vše otci a prosila ho, aby se v tichosti směla odebrati z boje domů. Otec, jenž velmi dobře poznával, že královský syn nemíní vzít si jeho dceru za pravou manželku, byl by ji viděl velmi rád doma v bezpečí a proto ji v největší tajnosti propustil domů.

Avšak ač se vše stalo velmi potaji, byli tu nicméně dva, kteříž vyslídili vše: tito dva byli princ a Jan, a každý z nich měl při tom zvláštní myšlénky. Nu, a brzy poté, co se vrátila domů, seděla panna jednoho večera jako třeba nyní paní, a dívala se, jak slunce hezky zapadá; a když tak nejlépe seděla a vzdychala a toužila po svém nejmilejším, o němž věděla, že se účastní boje (tenkráte náhodou spojili se králové ze Sotenasu a Stangenasu, aby pokořili prohnaného vůdce loupežníků, skrývajícího se v kraji svarteborgském)— nu, když tak nejlépe seděla, jak jsem řekl, přirazil za výběžkem šípkovitý člun k břehu, a panna okamžitě vskočila na nohy. "Jan jistě přišel na mne se podívat!" pomyslila si a v šeru (bylo ovšem tenkráte již přímo před ní a chtěl ji objati.

"Nedotýkej se mne!" zvolala panna, "neboť ač nemám u sebe luku ani meče, přece se tobě vyknu, buď jist!" řekla mu.

Ale princ se nezalekl. "Nabízím ti, krásná panno, stříbra a zlata," řekl, "kolik budeš chtít, i perly vynesené z tůně mořské na prsteny a zlaté spony!"

"Jen už odejdi, a nepokoušej mne!" odpověděla panna na tuto řeč.

"Neodejdu," namítal, "nýbrž zmocním se násilím, nebudeš-li mne následovat po dobrém."

"Zmocni!" řekla panna. A než on na ni sáhl, uhodila ho malým ostrým kamenem do hlavy, až se mu pomátl mozek a on jal se křepčiti dokola jako šílenec.

Tu—právě v nejhorším křepčení—přirazil jiný člun ku břehu, a panna k největší své radosti zaslechla nejmilejší jí hlas . . . . "Na moře, má odvážná děvo!" křičel Jan na ni a hnal se chvatně po břehu nahoru, a v tom mu panna padla zrovna do náručí. "Pomysli si," řekl dále, "ten darebák má deset zápasníků skrytých tamhle: byl bych s ním jinak zápasil—než nyní musíme rychle prchnouti!" A vida, sotva že člun odrazil od břehu, již se byl princ vzpamatoval do té míry, že svolal velkou píšťalkou všechny zápasníky, již se střemhlav vrhli do člunů, aby dostihli kořisti.

Když Jan pozoroval, co se děje, chápal, že mu čerta pomůže, hledat útočiště na moři. Přistál proto u skaliska a zrovna vylezl na ně, když již celá smečka jako zuřiví vlci byla takřka v patách za beránkem. Jan a jeho milenka byli sami dva proti jedenácti. On zápolil i ona zápolila s nadliskou silou, a když konečně viděli, že zápas nebude míti pro ně šťastného výsledku, zvolala panna silným hlasem: "Drahý Jene, máš-li mne opravdu rád, tak mne shoď vlastní rukou do tůně mořské, neboť kdybys padl, víš dobře, co mne očekává!" Tato slova pálila Jana v krvi jako nejprudší oheň: sekal a bodal kol sebe jako čas, avšak když na sobě pozoroval, že stále a stále slábne, a že už to déle nevydrží, upřel oči s truchlozpěvem na milenku, a když ji viděl až do duše, a ona očima nemrkla, ani nebledla, nýbrž hleděla stále za milovaně a něžně na něho, řekl jí: "Buď s Bohem, krásná panno, shledáme se oba co nejdříve!" A tím bylo bleskurychle vše vykonáno—a jen několikeré zblunknutí v moři naznačovalo místo, kde se to stalo.

Po tomto činu odpočinul si Jan okamžik, ale hned na to sebral veškeré své skrovné síly, jež mu ještě zbývaly, k možné obraně v poslední chvíli. A když slunce dlouhého rána zasvitlo na skálu, leželo tam nejméně šest těl a mezi nimi i tělo královského syna vedle Janova. Na památku tohoto zápasu sluje skála podnes svatojanskou.

Na jméno panny se nikdo neptal, avšak na místě, odkudž byla shozena, vyrostl bodlák, který tu od té doby roste a snad bude růsti až do soudného dne. A pozdě večer slyšet zde z hloubi zavznívati zpěv—je to zpěv panny, radostně zpívající na uvítanou svého ženicha . . . .

"Díky, laskavý Karole, za tuto pěknou pověst!" řekla Nicolina. "Snad budu jednou též tak šťastna, že uslyším zpěv panny."

"Ano, to se může stát!" odvětil Karolus vážně, neboť tkvěl se zálibou na pověrách, jež se podnes často v poetické formě udržují mezi nejsmělejšími lidmi skalnatého pobřeží. "Slyšel jsem ji sám nejednou, a nikdo by neuvěřil, že může něco zníti tak krásně: zrovna jako kdyby malé stříbrné koule narážely o sebe, avšak musí být větší ticho než dnes večer, chcemeli ji slyšet."

"A což Jan nezpívá nikdy?" ptal se Georg, sedě úplně mlčky a pohřížen v myšlénkách.

"Nikoliv, Jan pouze poslouchá a nedivím se tomu. Ostatně, zůstanete li tu, pane Georgu, na podzim, až bude dúkladně říčet a burácet, pak můžete dobře slyšet, jak řinčí meče na skále a jak s hlukem a duněním klesají zápasníci, jakoby samy kopce postavily se na nohy a zápolily spolu, ano, ano, je to skutečně pravda, spolehejte na mne, pane Georgu . . . . A vida, tamhle přichází matka oznámit, že ryby jsou upraveny . . . . Buďte tak laskava, drahá paní, a pojďte ochutnat: jsou to ryby pana Georga!"

Když Georg večer přál dobrou noc otci, řekl mu tento, podržev jeho ruku ve své: "Líbí se ti zde, Georgu?"

"Ano, otče, nikdy jsem se tak vesele neměl: každý den mám zábavu, a Karolus mně slíbil, že mne tento týden vezme s sebou na ostrov, který se jmenuje Tryggon, kde prý je umělý hrob, v němž je rakev, a právě v té rakvi leží kosti norského vikingského krále Trygva. Snad se, otče, pamatuješ, že král Trygve podle pověsti byl úkladně zavražděn válečníky z Gulrodu— avšak když jsem o tom čítával, nikdy jsem si nepomyslil, že přijdu na tento ostrov."

"Nu, a to je teprve jedna z četných pamětihodností, které zde jsou a které ponenáhlu všechny uvidíš, zůstaneme-li zde!" pronesl Letsler hlasem tak vypočteným, aby jím rozohnil vášeň Georgovu k moři a k divům pobřežním.

"Byl bych rád, kdybychom zde zůstali navždy!" zvolal tento čile. "Kde se ostatně můžeme mít lépe než se máme u Eliase a Karola?"

"Avšak v zimě není zde takových zábav; nezapomněl's snad na to, Georgu?"

"Eh, zatím se budu učit stavět čluny a opatřovat je takými dle vzoru "Volnoplavce", a potom budu pomáhati Eliasovi vázat sítě a Karolovi lovit na ledě."

"A co bude dělat zatím matka?" vyptával se Letsler dále a pohlédl něžně na Nicolinu, kteráž opřená o zapažení okenní, poslouchala řeč otce a syna.

"Ach, máti, ta bude zde dělat totéž, co jinde!"

"A co tím míníš?"

"Vlastně sám nevím: nevím, co ona dělá, avšak nejlépe bude zůstane-li matka stále blízko u mne —to bude nejlepší."

"Díky, milý Georgu!" řekla Nicolina a vtiskla polibek na čelo synovo.

DRUHÉ OBDOBÍ.

Noční dobrodružství.

IV.

Změny roční nastupují a mizejí. Jeden seje se slzami a sklízí s radostí bohatší, lepší žeň, než byl očekával aneb i tušil jinému zase, který navykl sklízet nejkrásnější a nejušlechtilejší plody života, zničily mrazné noci a neočekávané bouře osení i sklizeň, a pramen slz, který u prvního brzy vyschl, vytryskl u druhého, kdežto třetí pokračuje nyní jako jindy, na téže nikdy se neukončující dráze, na jednotvárné silnici starostí a nezdarů.

Jsou lidé, o nichž jsme v pokušení se domnívat, že byli vyšší mocí zvlášť vyvoleni za mučedlníky, na jejichž hlavy se tolik trápení, tolik bouří, tolik nepředvídaných a těžkých osudů seskupilo, že se udiveně a zaraženě ptáme: "Snese tohle vše křehký lidský tvor?" Ptáme se tak a přece vidíme pouze vnější stránku toho řádění bouře a soužení, a jak je vše nepatrno, co zraky naše vidí vůči hloubce trápení a mučení, kterou lidské oko v nitru bližního změřiti nemůže! Kdybychom alespoň sebe vzdálenější mohli si představiti, jak to vypadá za hradbami těsného světa, kde snad povinnost a láska, zármutek, ponížení, zneuctění a beznadějné temno zápasí věčný zápas, kde každá hodina, každá minuta, každá vteřina vykazuje nová trápení, schválně snad vymyšlovaná?

Lidské srdce nespokojuje se s útrapami skutečnosti: co zanechala trpkost života, tu si vypíjuje srdce samo úvahami mnohdy tisíckráte trapnějšími, než je opravdové trápení těla a duše.

Od tří let nebyl osamocený bodlák na skále svatojanské samovládcem nad zasmušilým úskalím. Malá budova, s třemi okny obrácenými k moři, našla místo a zátiší ve velkém prosmyku, jehož pevné stěny tvořily lomenice domku, kdežto jeho zadní strana přiléhala téměř až ke skalní sluji, o níž dříve byla zmínka, tak že obě byly spolu ve spojení.

Častokráte při západu slunce viděl vzdálený plavec Nicolininy plavé vlasy vlát ve větru, když ona sedíc na skále před domkem, naslouchala šumění vln aneb zvukům stříbrného hlasu panny v němé modři vodní. Mnozí námořníci považovali celý zjev — sličnou, plavou ženu v divokém prosmyku uprostřed moře — za velkolepý přízrak a připočítávali jej k počtu jiných nevysvětlitelných živů, s kterými se synové moře setkávají na svých cestách.

V bouřlivých podzimních nocech však, když se na úpatí svatojanské skály burácející příboj vln ohlušoval navzájem stenem tisíci jazyků, bylo viděti, jak měsíc, když byl celé hodiny zahalen šedými mraky, konečně vrhl bledou zář na jinou postavu, na které nyní byla řada sedět na skále.

Letsler, zasmušilý a sklíčený, pozoroval se skříženýma rukama boj přírody . . . . A bylo mu tím lépe, když jeho tupé vzdechy, vytlačované z ochuzelého nitra, mísily se ve vytí bouře, v dunění lámaných vln? — Nikoliv, nebylo mu lépe, neboť každého podzimu bylo vidět vysokou postavu (jak bylo patrno, jednou nadanou dokonalou mužskou krásou) stále více se krčiti, až z ní posléze zbýval jen nakloněný stín.

Za prvých let bylo pozorovati často svěží vyrůstající ratolest u jeho boku a ještě častěji něco jako severní září aneb jako záblesk sestoupivšího anděla, nějaký vzdušný předmět vznášet se kol zasmušilého nočního chodce, avšak později zmizely jiné ty zjevy, načež mnoho let pozorovali námořní plavci ve skutečnosti jenom obrysy tajůplného poustevníka na hoře svatojanské . . . .

Všeobecný vliv zvyku dovedl utlumit první těžký zápas v nitru Nicolinina. Nechvěla se již, jako když poprvé přestupovala práh toho podivného obydlí, jež v duchu jmenovala "živoucím hrobem". — Nyní bylo jinak: srdce se stalo klidnějším, trpělivějším. Nyní nepohlížela se závistí, s trpkostí (s trpkostí ovšem takovou, kteráž mohla najít místo v něžné duši Nicolinině) na ženoucí se plachty, nyní nehleděla již zaslzeně na každý nový východ slunce: slunce mohlo pro ni vycházet a zapadat, aniž ona unaveně počítala, jakou dlouhou dobu strávila, nemajíc jiné vyhlídky, než na vodní páry, úskalí a moře.

Její velká a bohatá útěcha vedle vědomí, že je svému manželu vším, žila ve vyrůstajícím synu, tomto zbožňovaném synu, který byl pro ni stálým předmětem starostí a zároveň osvěžením a odměnou za všechno.

Jsa zdravý a silný, s otužilým tělem, s plamennou duší a s vřelým srdcem, vyrůstal na moři a zvykal jeho námahám, které si brzy oblíbil jako jeho zábavy, neboť vedle něžné matky bylo mu moře nejmilejším. Od Karola naučil se praktick, zaměstnání námořnickému, a poctivý Karolus, milující hocha pro jeho smělost a obratnost, byl skutečně takřka jemu mentorem.

Georg také neloučil se s Karolem jinak, než s velkým sebezapřením, rovněž i s "Volnoplavcem" a drahým mu zaměstnáním na lodi, když bylo třeba doma na skále svatojanské za dlouhých podzimních večerů opakovati učení, k němuž ho jeho otec přidržoval. Než . . . . když jasný zrak matčin zářil naň povzbuzuje ho, stalo se mu i toto zaměstnání milým.

A ačkoliv, jak je pravdě podobno, při prvém příjezdu rodiny do Grafverů a usídlení se jejím na skále svatojanské vznikla jakási zvědavost mezi obyvatelstvem rybářské osady, vytratila se ona velmi brzy, že se už takřka nikdo nezmiňoval o cizinci, který se nepřičiňoval, aby obrátil na sebe pozornost, a proto též jí uklouzl.

Vždy se předpokládalo, že nový obyvatel břehu není bez příjmů, ačkoliv nedostával psaní a návštěv, ani, jak se zdálo, nebyl ve spojení s nějakým člověkem, pomocí něhož by mu prostředky k výživě byly doručovány. Nicméně musel míti nějaký pramen, neboť ačkoliv sám zaopatřoval svůj skrovný oběd rybami, bylo přece zapotřebí peněz k výživě a k nakoupení bohatých zásob, kteréž Karolovi byly svěřeny, aby je přivezl se svých cest do měst. Též nářadí a prostý nábytek do tří pokojíčků, zaujímajících celý domek, jevily ve své prostotě cos ozdobného a pohodlného, co se velmi odlišovalo od chudoby.

Prostřední a nejprostrannější místnost, mající východ na skálu, byla obývána Letslerem samotným, místnost na levé straně, též se zvláštním vchodem, Georgem, a ta na pravo, nejkrásnější a nejelegantnější ze všech tří, byla určena pro Nicolinu.

Tato podivná malá místnost, z nutnosti přispůsobená otvoru, jejž zde skála tvořila, měla trojúhelníkovou podobu a mohla být snadno považována za cellu jeptišky, prohlížela-li se za studeného podzimu večera pouze při svitu chvějícího se měsíčného světla.

Když se však pohlíželo na tuto místnost za slunného jarního dne aneb za tichého letního večera a zahlédlo se ven vkusnými žalusiemi, které Nicolina upletla z větší ozdobné plazivé rostliny, jež se dala pružně ohýbat kol vysokého a hustého břečťanu, pohlédlo-li se ven těmito žalusiemi, po jejichž stranách bílé okenní draperie vzdušně vlály v lehkém vánku, šumícím polootevřeným oknem;

Pokračování bud.

Předplácejte na Pokrok Západu pouze $1.00 ročně.

O ŽIVOT.

Román Čínského Náboba od Julia Vernea.

PŘEKLAD V. PATEJDLA.

Pokračování.

Jeho nehty byly přes centimetr dlouhé na důkaz, že je z třídy zámožných lidí, kteří mohou býti živi ničeho nedělajíce. Možná také, že jeho nenucená chůze a postava hrdě nesená dovršovaly uhlazenost, jevící se ve všem jeho zevnějšku.

Mimo to narodil se Kinfo v Pekingu, kteroužto předností jsou Číňané velice hrdi. Kdo by se ho byl na to tázal, tomu mohl pyšně odvětiti: "Jsem shora!"

Když spatřil světlo světa, otec jeho Čungheu obýval skutečně v Pekingu a usadil se trvale v Šanghaji, když Kinfoovi bylo šest let.

Tento důstojný Číňan, pocházející ze znamenité rodiny na severu říše, byl nadán jako jeho krajané nevšedními vlohami k obchodu. Za prvních let jeho životní dráhy vše, co plodila tato bohatá země tak lidnatá: papíry svatauské, a hedvábky sučeuské, kandisový cukr formosský, čaje hankeuské a fušanské, železo honanské, měď a mosaz z provincie Jynanské — vše bylo mu podstatou obchodu a předmětem tržby. Jeho hlavní kupecký dům, jeho "hong" byl v Šanghaji, leč měl poboční závody v Nankingu, v Tiencinu, v Makau a v Hongkongu. Ježto se silně účastnil evropského hnutí, dopravovaly anglické parníky jeho zboží, a elektrické lano podmořské zvěstovalo mu měnu v ceně lyonského hedvábu a kalkutského opia. Žádná z těchto pomocnic pokroku, pára neb elektřina, nesetkávala se u něho s odporem jak u většiny Číňanů vlivem mandarinův a vlády, jichž moc tento pokrok znenáhla podvrací.

Slovem, Čungheu počínal si tak obratně nejen v obchodě s vnitrozemím říše, nýbrž i v tržbě s kupeckými závody portugalskými, francouzskými, anglickými a americkými v Šanghaji, Makau a Hongkongu, že tehda, když Kinfo přišel na svět, páčilo se jeho jmění více než na čtyři sta tisíc dollarů.

Prodlením dalších let pak zdvojil tento výtěžek tím, že se pustil do nového obchodu, jejž lze nazvati "dodávkou kuliů do Nového světa".

Jak známo, jest obyvatelstvo Číny přečetné a nade všechen poměr k rozloze tohoto ohromného území, různě, leč poeticky nazývaného nebeskou říší, říší středu, říší nebo zemí květin.

Odhaduje se neméně na tři sta šedesát milionů duší. Je to skorem třetina obyvatelstva na celé zemi. Jakkoli pak chudý Číňan jí málo, jí přec, a Čína při všech četných polích rýžových a nesmírných lánech, rodících proso a obilí, není s to, aby jej uživila. Odtud nadbytek lidí, kteří si nepřejí než uklouznouti otvory, jež anglická a francouzská děla prolomila v hmotných i mravních hradbách nebeské říše.

Tento nadbytek hrnul se do Severní Ameriky a předkem do státu Kalifornského. To pak se se dálo s takovou mocí, že kongress byl nucen užíti ochranných prostředků proti tomuto přívalu, dosti nezdvořile "žlutý mor" řečenému. Jakož se vyšetřilo, bylo by padesát milionů čínských vystěhovalců do spojených obcí nevalně oslabilo Čínu, kdežto plémě anglosaské bylo by plemenem mongolským pohlceno bývalo.

Buď jak buď, stěhování nabylo náramných rozměrů. Tito kuliové ku všem řemeslům schopní, jimž stačí na obživu hrst rýže, šálek čaje a dýmka tabáku, zahnízdili se rychle u Solného jezera, ve Virginii, v Oregoně a zvláště v Kalifornii, kde stlačili nemalou měrou cenu ruční práce.

Sestoupily se tudíž společnosti k dopravě těchto vystěhovalců, tak málo nákladu vyžadujících. Bylo jich pět, které sháněly dodávky v pěti provinciích nebeské říše, a šestá sídlila v San Francisku. Ony vyvážely, tato přijímala zboží. Pobočné družstvo, Tingtong obstarávalo zpáteční dovoz.

Tu třeba vysvětlení.

Číňané rádi opouštějí vlast, jdouce za štěstím k "Meliknům", kterýmžto jménem označují obyvatelé Spojených obcí, leč s tou podmínkou, že jich mrtvoly budou svědomitě dopraveny nazpět do rodné země, aby tam byly pohřbeny. Je to jednou z hlavních podmínek smlouvy, doložka sine quanon, (nezbytná) kteráž ukládá společnostem závazek vůči vystěhovalcům, a již nelze žádným úskokem obejíti.

Úkolem Tingtongu, jinak řečeného "zasílatelství mrtvých" a vládnoucího zvláštními základními jistinami, bylo dodávati "lodím neboštíků", které jezdí "s plnem" ze San Francisku do Šanghaje, Hongkongu nebo Tiencina. Nový obchod. Nové střídlo zisku.

To postřehl obratný a podnikavý Čungheu. Když umřel roku 1866., byl ředitelem společnosti kuangthanské v provincii téhož jména a náměstkem ředitele "sběratelny mrtvých" v San Francisku.

Onoho dne Kinfo, nemaje již ani otce ani matky, zdědil jmění páčící se na čtyři miliony franků, uložené v akciích ústřední banky kalifornské, jež si moudře ponechal.

Ztrativ otce, mladý devatenáctiletý dědic byl by se octl sám a sám na světě, kdyby nebyl měl Vanga, nerozlučného Vanga, jenž u něho zastával rádce a přítele.

Ale kdo byl tento Vang? Sedmnácte let žil už v jamenu šanghajském. Býval společníkem otcovým, nežli se stal společníkem synovým. Než odkud se vzal? Jakou minulost měl za sebou? Na tyto otázky, dosti temné, byli by dovedli odpovědět jedině Čungheu a Kinfo.

A kdyby byli uznali za dobré tak učiniti, což se nepodobalo pravdě, bylo by vyšlo na jevo toto:

Jest známo, že Čína je po přednosti říší, kdež odboje trvají drahně let bouříce na sta tisíc lidí. V sedmnáctém století pak panovala slavná dynastie Mingů čínského původu již přes tři sta let nad Čínou, když roku 1644, hlava této dynastie jsouc příliš slabá proti buřičům hlavní město ohrožujícím, požádala o pomoc krále tatarského.

Král ochotně vyhověl prosbě, přikvapil, zahnal odbojníky, a použiv okolností svrhl s trůnu toho, který si jej byl přivolal na pomoc, a vyhlásil císařem vlastního syna Sunčea.

Od této doby moc čínská ustoupila moci tatarské, a na trůnu seděli císařové mandžuští.

Obě plemena, zejména v nižších vrstvách obyvatelstva, splynula ponenáhlu; avšak u bohatých rodin na severu rozdíl mezi Číňany a Tatary zachoval se patrněji. Liší se rázem od sebe až dosud a nejvíce v půlnočních provinciích říše. Tam uchýlili se "nesmířitelní", již zůstali věrni padlé dynastii.

Z těch byl otec Kinfoův i nezapřel dědičného smýšlení své rodiny, kteráž odepřela přidati se k Tatarům. Vzpoura proti cizímu panství, byť i tři sta let již vykonávanému, byla by v něm nalezla činného účastníka.

Netřeba podotýkati, že jeho syn Kinfo v politice zúplna se s ním srovnával.

Roku 1860, pak panoval ještě Šienfung, jenž vypověděl válku Anglii a Francii, kterážto válka skončila smlouvou pekinskou dne 25. října vzpomenutého roku.

Ale již před touto dobou ohrožovala strašná vzpoura panující dynastii. Byliť Čangmaové čili Tajpingové, "dlouhovlasí buřiči", zmocnili se Nankinga roku 1853, a Šanghaje roku 1855. Šienfung zemřel, a jeho mladému synu stěží se podařilo poraziti Tajpingy. Bez místokrále Lia, prince Kunga a předkem anglického plukovníka Gordona nebyl by si třebas uchránil trůnu.

Byloť úmyslem Tajpingův, odpovědných nepřátel Tatarův a silně na odboj připravených, dosaditi na místo dynastie Cingů dynastii Vangů. Skládali se ze čtyř zvláštních sborů: úkolem prvního s černou korouhví bylo zabíjeti: úkolem druhého s rudou korouhví páliti; úkolem třetího se žlutou korouhví drancovati, a úkolem čtvrtého s bílou korouhví zásobovati ostatní tři sbory.

V Kiangsuu provedeny důležité podniky válečné. Sučeu a Kiahing vzdálí pět hodin o Šanghaje dostaly se v moc buřičův a byly jen stěží zase dobyty císařským vojskem. Ba na Šanghaj velice ohrožený hnáno útokem dne 18. srpna 1860, právě když jenerálové Grant a Montauban velitel armády anglicko-francouzské, bili z děl do tvrzí pejhojských.

Tou dobou bydlil Čungheu, otec Kinfoův, na usedlosti u Šanghaje, nedaleko velkolepého mostu, jímž inženýři čínští překlenuli řeku Sučeu. Nepohlížel nepříznivým okem na tuto vzpouru Tajpingů, ježto čelila předkem proti tatarské dynastii.

Za těchto poměrů stalo se, že večer dne 18. srpna, když byli odbojníci od Šanghaje odraženi, dvéře do domu Čungheuova náhle se rozlétly. Čungheuovi padl k nohám uprchlík, jemuž poštěstilo se vymknouti se svým pronásledovníkům. Nešťastník ten neměl už ani zbraně, aby se hájil. Kdyby jej vydal ten, u něhož hledal útočiště, císařským vojákům, bylo by veta po něm.

Otec Kinfoův nebyl z těch, kdo by zradili Tajpinga, jenž uchýlil se do jejich domu.

(Pokračování.)